

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г.ШЕВЧЕНКА**

ВІСНИК

**Чернігівського державного
педагогічного університету**

Випуск 70

Серія: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Чернігів 2009

ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЗОШИТА З ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Пропонується варіант робочого зошита з «Історії зарубіжної літератури (Середні віки та Відродження)» для студентів-філологів, спрямованого організувати, систематизувати, інтенсифікувати контролювати та здійснювати самоконтроль їх роботи у процесі навчання.

Ключові слова: робочий зошит, історія зарубіжної літератури, самостійна робота.

На порубіжжі ХХ-ХХІ століть в Україні розпочалася докорінна перебудова системи вищої освіти. Оновлення вітчизняної освіти вимагає спрямованості на особистісно орієнтовані моделі навчання, залучення до навчального процесу практичної діяльності студентів, яка актуалізує знання з літературознавчих дисциплін, розкриває їх потенційні творчі здібності, уможлиблює самостійну роботу. Такий підхід вимагає модернізації навчально-методичного матеріалу, створення нових навчально-методичних комплексів державною мовою, розробки робочих зошитів для організації ефективної самостійної роботи студентів в опануванні дисципліни.

На початку ХХІ ст. в Україні почали створюватися нові навчальні посібники для студентів гуманітарних факультетів з курсу «Історія зарубіжної літератури» серед яких доцільно відзначити посібники Г.Й. Давиденко, В.Л. Акуленко, Г.Н. Стрельчук, Н.І. Гринчак, О.М. Чайка та інші з історії зарубіжної літератури від античності до сучасності (Київ, Центр учбової літератури, 2007) та навчальний посібник «Література західноєвропейського середньовіччя» під редакцією Н.О. Висоцької (Вінниця «НОВА КНИГА», 2003).

Серія навчальних посібників з наскрізного курсу «Історія зарубіжної літератури» (від античності до сучасності) спрямована на вивчення основних питань з теорії та історії зарубіжної літератури для студентів стаціонару та заочної форми навчання. Структура посібника складається з програми курсу, лекційного матеріалу, практичного курсу, в якому подається аналіз творів, та бібліографічного розділу, котрий містить логічні схеми, ілюстрації, карти, термінологічний словник, відповіді до тестів, бібліографію. Дещо інший зміст і структуру має посібник «Література західноєвропейського середньовіччя», який організований за жанрово-хронологічним принципом і поєднує у собі риси хрестоматії та історико-літературної онтології. У зазначених посібниках ґрунтовно та системно викладений матеріал з історії літератури та теорії, вони спрямовують самостійну роботу студентів, проте не організовують її, зважаючи на те, що не включають реалії конкретного навчального закладу, де на вивчення курсу відводиться різна кількість годин. Так, наприклад, посібник Г.Й. Давиденко, В.Л. Акуленко «Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження» (2007) розрахований на мінімальну кількість аудиторних годин – 130, з них 52 години – лекції, 34 години – практичні заняття, 44 години – самостійна робота. У ЧДПУ на цю дисципліну відводиться усього 55 годин, з них 20 годин – лекційні, 10 годин – практичні та 25 годин – самостійна робота студентів. В обох варіантах наявна велика кількість годин, що припадає на самостійну роботу студентів, яку доцільно не лише направляти, але й організувати. Таке завдання, на нашу думку, може виконати студентський робочий зошит, розроблений з урахуванням специфіки викладання дисципліни у виші та спрямований на організацію й інтенсифікацію, систематизацію й упорядкування, контроль і самоконтроль самостійної роботи студентів.

Робочий зошит був розроблений та випробуваний з курсу «Історія зарубіжної літератури (епоха Середніх віків і Відродження)» [1]. Цей курс посідає важливе місце в системі підготовки філологів. Він націлений на формування історико-літературної компетенції студентів, на розвиток у них умінь і навичок літературознавчого аналізу текстів творів, спрямованих на самостійне осмислення та розуміння творів світової літератури, на активізацію самостійної роботи студентів, творчості та незалежності суджень під час вивчення літературних творів, на виховання естетичних смаків. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

основні суспільні, культурні та літературні події та явища, що припали на епоху Середніх віків і Відродження; основні закономірності й особливості розвитку літературного процесу Середньовіччя та Відродження; історичні та художні факти, пов'язані з діяльністю провідних митців епохи, їх місце в національній і світовій літературах; зміст і значення видатних творів епохи Середніх віків і Відродження; форми і засоби впливу літератури Середніх віків і Відродження на подальший розвиток літератури і суспільства. Студент повинен уміти: інтерпретувати художній твір з використанням різноманітних підходів до його аналізу, вміти застосовувати літературознавчі терміни й поняття в аналізі художніх явищ минулого; визначити головну ідею твору та аналізувати сутність авторського задуму; розуміти особливості художньої мови різних епох; знати художню природу жанрів і стилів, уміти з'ясувати жанрово-стильові особливості твору; розкривати типологічні особливості того чи іншого жанру в конкретному творі; знаходити інтертекстуальні зв'язки та типологічні паралелі між різними творами різних літературних епох, розкривати особливості проблематики та поетики найвидатніших творів доби; виявляти складні взаємозв'язки між розвитком філософської та загальнокультурної думки і літературної практики цього періоду; зіставляти між собою різні літературно-художні явища як у межах, так і поза межами культурної епохи Ренесансу.

Ці задачі допомагає виконати робочий зошит, який складається з 7 розділів.

У першому розділі пропонуються плани-конспектів лекцій, де в формі тез викладені основні поняття та подаються терміни і власні імена, складні для написання. Студент має доповнити цей конспект власними нотатками. У разі пропуску лекції, студенту пропонується законспектувати лекційний матеріал з підручника згідно з поданим у робочому зошиті планом, зазначаючи при цьому назву, автора, рік видання та сторінки підручника, яким він користувався.

У другому розділі подаються назви статей і монографій для реферування та доповіді на лекції. Реферування наукових джерел має відповідати таким нормативно-ціннісними критеріями, як: змістовність, повнота викладу, системність, грамотність, охайність. На лекції викладач відводить 5-7 хвилин для доповіді, яка повинна бути стислою, змістовною, цікавою для інших студентів. Зазначається кількість балів, які може отримати студент за цей вид роботи.

У третьому розділі надаються методичні рекомендації, плани, практичні завдання, література для підготовки до практичного заняття і зазначається кількість балів, які може отримати студент.

У четвертому розділі робочого зошита містяться завдання на перевірку пропущених практичних занять. Ці завдання передбачають уважне читання художнього твору та ґрунтовний аналіз його окремих структурних елементів, Наведемо приклад.

Практичне заняття 2. Тема: Жанр роману в середньовічній літературі. Роман про Трістана та Ізольду.

Сюжетна структура «Роману про Трістана та Ізольду» неоднорідна. У літературознавчому словнику-довіднику знайдіть визначення понять *середньовічний героїчний епос* і *лицарський роман*. 1. Спробуйте виділити епічні та романні елементи романної структури в «Романі про Трістана та Ізольду». 2. Знайдіть у тексті твору риси, котрі характеризують Трістана як епічного героя та як ідеального рицаря.

Які риси (епічні або романні), на вашу думку, домінують? Чи є сполучення епічного та романного в структурі твору єдиним нерозривним цілим чи, навпаки, штучним і неузгодженим? Обґрунтуйте свою думку. (*Виконання завдання оцінюється максимально у 8 балів*).

По закінченню лекцій і практичних занять виконується модульна контрольна робота. Результати модульної контрольної роботи визначають та оцінюють рівень знань, умінь і навичок студентів. У п'ятому розділі робочого зошита пропонуються питання для підготовки до модульного контролю.

Шостий розділ робочого зошита присвячений організації та оцінці самостійної роботи студентів, оскільки самостійна робота – основна форма роботи по оволодінню навчальним матеріалом з цього курсу. Самостійна робота складається з таких видів роботи: вивчення матеріалу колоквиуму та ведення читацького щоденника. У зошиті подається список художніх творів для прочитання. Під час проведення колоквиуму відбувається перевірка самостійного вивчення, художньої літератури доби Середньовіччя та Відродження. Результат такої самостійної роботи оцінюється під час індивідуальної бесіди з викладачем. Ведення читацького

щоденника допомагає здійснити повний і системний аналіз компонентів літературного твору (сюжету, системи образів, художнього часу і простору, теми, ідеї, проблеми тощо), оскільки здійснюється згідно плану. В робочому зошиті пропонуються запитання про структурні та змістові елементи художнього твору, відповіді на які допоможуть студентам проаналізувати твір.

Сьомий розділ присвячений творчим завданням. Творча робота складається з таких видів діяльності: робота у творчих групах над проектом, декламування віршів, письмова робота після перегляду театральної постановки твору, що вивчається.

У робочому зошиті пропонується індивідуальний план роботи студента для організації власної результативної роботи за такою схемою:

Види навчальної роботи	Виконана робота	Оцінка результатів
Робота на лекціях	Конспект лекції 1...10	
Робота на практичних заняттях	Практичне заняття 1...5	
Самостійна робота	Колоквіум	
	Читацький щоденник	
Творча робота	Творчий проект	
Разом		

У кінці зошита подаються питання для підготовки до заліку та іспиту з дисципліни та тексти для читання з курсу «Історія зарубіжної літератури (XVII-XVIII ст.)».

Розробка й упровадження в роботу робочих зошитів з різних курсів зарубіжної літератури є перспективними, оскільки вони сприяють систематизації та закріпленню знань, отриманих на лекціях, формуванню у студентів навичок і вмінь самостійної роботи з дослідницькими матеріалами та художніми творами, розвитку здатності логічно і змістовно висловлювати свої думки у письмовій формі, спрощує та прискорює навчальну діяльність.

Pikun L.V.

USING STUDENT'S WORK BOOK IN HISTORY OF FOREIGN LITERATURE TO OPTIMIZE AND CONTROL STUDENT'S SELF-STUDY WORK

The article offers the variant of the student's work book in History of Foreign Literature (the Middle Ages and the Renaissance) to organize, systematize, infelicity, control and self-control student's self-study work.

Key words: workbook, History of Foreign Literature, self-study work.

Пікун Л.В.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РАБОЧЕЙ ТЕТРАДИ ПО ИСТОРИИ ЗАРУБЕЖНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ ДЛЯ ОПТИМИЗАЦИИ И КОНТРОЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

Предлагается вариант разработанной рабочей тетради для студентов по курсу «История зарубежной литературы (Средневековье и Возрождение)» предназначенный для организации, систематизации, интенсификации, контроля и самоконтроля самостоятельной работы студентов в процессе обучения.

Ключевые слова: рабочая тетрадь, история зарубежной литературы, самостоятельная работа.

Література

1. Пікун Л.В. Робочий зошит з Історії зарубіжної літератури (Середні віки та Відродження). – Чернівці: «Віт-Сервіс», 2009. – 52 с.

Стаття надійшла до редакції 26.06.09